

**PRIM'AWLA QORTI CIVILI
ONOR IMHALLEF ANNA FELICE**

Illum 06 ta' Ottubru, 2016

Rikors Guramentat Nru: 12/2007 AF

Anthony u Lilian konjugi Bugeja

Vs

Mary Rose Rosso, f'isimha proprju kif ukoll ghan-nom u in rapprezentanza ta' zewgha assenti Albert Brian Rosso u Dr. Anthony Cutajar LL.D u I-PL Hilda Ellul Mercer li b'digriet tal-21 ta' Novembru 2007 gew nominati kuraturi deputati biex jirrapprezentaw lill-assenti Albert Brian Rosso

u b'digriet tal-5 ta' Dicembru 2007 Mary Rose Rosso giet nominata bhala kuratrici deputata flok Dr. Anthony Cutajar u I-PL Hilda Ellul Mercer biex tirrapprezenta lill-assenti Albert Brian Rosso

Il-Qorti:

Rat ir-rikors guramentat ta' Anthony u Lilian konjugi Bugeja li permezz tieghu, wara li gie premess illi:

L-esponenti akkwistaw sehem indaqs ma' Albert Brian Rosso f'sehem indaqs tad-dghajsa li ggib l-isem "Desiree", registrata mad-Dipartiment tas-Sajd bin-numru MFA 271, u registrata fir-Registru tal-Komunità Ewropea bin-numru MLT00MFA271, u dan kif jirrizulta minn kopja ta' rcevuta hawn annessa, esebita u mmarkata bhala Dok. A, b'dan li ghalhekk il-partijiet huma komproprietarji f'ishma indaqs.

Madankollu, d-dghajsa *de quo* giet registrata biss fuq isem Albert Biran Rosso, u sehem l-esponenti kien ghadu ma giex formalment registrat.

Jirrizulta li l-konvenuta *pro et noe* bieghet id-dghajsa *de quo* lis-socjeta' Hannibal Fishing Limited ghall-prezz ta' sebgha u sebghin elf Lira Maltija (Lm77,000.00) permezz ta' kuntratt in Atti Nutar Tonio Spiteri datat 4 ta' Ottubru 2006, li kopja tieghu tinsab hawn annessa, esebita u mmarkata bhala Dok. B, u dan minghajr il-kunsens tal-atturi, li minnhom nofs il-prezz thallas lill-konvenuta u l-bqija baqghu depozitati man-Nutar imsemmi.

L-Artikolu 1 tal-imsemmi kuntratt jipprovi li inter alia: "*jekk sa zmien tlett (3) xhur mill-lum l-ebda kreditur ma jkun vanta pretenzjoni gustifikata l-ammont kollu jinghata lill-venditrici*".

L-esponenti ivvanta l-pretensjoni tieghu formalment permezz ta' ittra legali datata 4 ta' Ottubru 2006 diretta lill-konvenuta, hawn annessa, esebita u mmarkata bhala Dok. C, u permezz ta' ittra ufficjali datata l-10 ta' Novembru 2006, li kopja taghha hija hawn annessa, esebita u mmarkata bhala Dok. D, u notifikata wkoll lin-Nutar hawn fuq imsemmi, izda baqghu ma thallsux ta' sehemhom.

L-esponenti digà gharrfu lill-konvenuta li in principju kienu disposti li ma jipprocedux biex jattakkaw il-validità tal-bejgh innfis u purchè jithallsu nofs ir-rikavat tal-bejgh, kif inhu d-dritt taghhom skond kif hawn fuq premiss.

Nonostante l-interpellazzjonijiet maghmula, l-konvenuta baqghet inadempjenti.

Dawn il-fatti l-esponenti jafu bihom personalment.

Ghalhekk kellha ssir din il-kawza.

Intalbet din il-Qorti biex:

1. Tiddikjara in linea ta' konferma li l-esponenti huma fil-fatt komproprietarji tad-dghajsa "Desiree" flimkien mal-konvenuti, u li l-esponenti ghandhom dritt li jirreklamaw ghalihom nofs ir-rikavat tal-bejgh relattiv tal-istess dghajsa.
2. Konsegwentement tikkundanna l-konvenuta thallas nofs ir-rikavat tal-bejgh tad-dghajsa "Desiree" skond il-kuntratt ta' bejgh ta' 14 ta' Awwissu 2006 in Atti Nutar Tonio Spiteri lill-esponenti in kwantu sehemhom mill-bejgh tal-istess dghajsa.

Bl-ispejjez, inkluzi dawk tal-ittra ufficcjali tal-10 ta' Novembru 2006, u tal-Mandat ta' Sekwestru Nru. 1879/06, kontra l-konvenuta pro et noe, li hija minn issa ingunta ghas-subizzjoni.

Rat id-dokumenti annessi.

Rat ir-risposta ġuramentata ta' Mary Rose Rosso f'isimha proprio kif ukoll għan-nom u in rappresentanza ta' bintha minuri Desiree Marie Rosso, li permezz tagħha eċċepiet illi:

Preliminarjament, il-konvenuta Marie Desiree Rosso ghandha tigi liberata mill-osservanza tal-gudizzju stante li m'ghandha l-ebda interess guridiku fid-dghajsa mertu tal-kawza.

Preliminarjament ukoll, il-konvenuta Mary Rose Rosso m'ghandhiex ir-rappreżentanza ta' zewgha l-assenti Albert Brian Rosso. F'dan il-kuntest, jigi rilevat li l-konvenuta ma gietx mahtura bhala kuratrici ta' zewgha l-assenti Albert Brian Rosso sabiex tamministra l-beni tieghu (ara rikors nru 215/06 pendenti quddiem il-Qorti Civili - Sezzjoni ta' Gurisidzzjoni Volontarja); hija giet awtorizzata mill-Qorti biss biex tbiegh il-bastiment in kwistjoni peress illi kien qiegħed jiddeterjora konsiderevolment u għaldaqstant m'ghandhiex l-awtorità biex tiddisponi mir-rikavat tal-bejgh tal-istess bastiment.

Konsegwentement, il-gudizzju ma huwiex integru stante li Albert Brian Rosso ma giex citat tajjeb bhal konvenut f'din il-kawza.

Subordinatament u minghajr pregudizzju ghas-suespost, l-atturi jridu jippruvaw li huma komproprjetarji tal-bastiment in kwistjoni kif allegat minnhom fir-rikors guramentat. F'dan il-kuntest, l-azzjoni intentata mill-atturi hija actio rei vindicatoria u ghaldaqstant iridu jippruvaw it-titolu taghhom b'mod konklussiv skond il-ligi u l-gurisprudenza in materja.

Salvi eccezzjonijiet ohra li jistghu jitressqu mill-konvenuta skond il-ligi.

Bl-ispejjez kontra l-atturi li huma minn issa ngunti ghas-subizzjoni.

Rat id-dokumenti annessi.

Rat id-digriet ta' din il-Qorti diversament presjeduta datat 5 ta' Diċembru 2007 li permezz tiegħu l-Qorti ħatret lill-konvenuta Mary Rose Rosso bħala kuratriċi sabiex tirrapreżenta lill-żewgħa assenti Albert Brian Rosso.

Rat il-verbali tas-seduti miżmuma mill-assistent ġudizzjarju.

Rat in-noti ta' sottomissjonijiet tal-partijiet.

Rat li l-kawza tħalliet għas-sentenza.

Rat l-atti kollha tal-kawza.

Ikkunsidrat illi permezz ta' din l-azzjoni, l-atturi qegħdin jitolbu lill-Qorti tordna lill-konvenuta tħallashom nofs ir-rikavat tal-bejgħ tad-dgħajsa bl-isem 'Desiree' u dan għaliex huma jgħidu li kienu komproprjetarji ta' din id-dgħajsa flimkien mal-konvenuta u żewgħa Albert Brian Rosso. Il-konvenuta proprio u nomine eċċepiet preliminarjament illi Desiree Marie Rosso għandha tiġi liberata mill-osservanza tal-ġudizzju stante li m'għandha ebda interess ġuridiku fid-dgħajsa in kwistjoni kif ukoll illi hija m'għandhiex rappreżentanza ta' żewgħa assenti u

li konsegwentement il-ġudizzju mhuwiex integru. Fil-mertu hija eċċepiet l-konvenuti għandhom jippruvaw illi huma komproprietari tad-dgħajsa.

Il-mertu tal-kawża hija d-dgħajsa tas-sajd bl-isem ta' 'Nanna Grez' ġja 'Desiree' ġja 'Freccia del Sud' li l-atturi jgħidu li kienu komproprietarji tagħha flimkien ma' Albert Brian Rosso peress illi huma jgħidu li xtraw is-sehem tagħhom mingħand ċertu Sebastiano Lupo qabel ma din id-dgħajsa inbiegħet minn mart Rosso, il-konvenuta Mary Rose Rosso, lil Hannibal Fishing Limited permezz ta' kuntratt tal-4 ta' Ottubru 2006 fl-atti tan-nutar Tonio Spiteri. Jirriżulta li minħabba l-pretensjonijiet tal-atturi, ġie deċiż u anke mniżżel fil-kuntratt imsemmi li nofs ir-rikavat tal-bejgħ jinżamm min nutar Spiteri sabiex kwalunkwe kreditur li jista' jkollu xi pretensjoni fuq id-dgħajsa jkun jista' jressaq dawn il-pretensjonijiet tiegħu u fil-fatt l-atturi ressqu din il-kawża. Il-konvenuta tgħid illi din id-dgħajsa kienet tapartjeni biss lill-żewġha u l-atturi kienu biss jieħdu ħsieb l-operat tagħha.

Il-Qorti sejra tibda billi tqis l-ewwel eċċezzjoni preliminari tal-konvenuta u cioè li Desiree Marie Rosso għandha tiġi liberata mill-osservanza tal-ġudizzju minħabba n-nuqqas ta' interess ġuridiku tagħha fid-dgħajsa in kwistjoni.

Kif spjegat il-Qorti tal-Appell Inferjuri fis-sentenza tagħha fl-ismijiet Burmarrad Commercials Limited vs Desmond Mizzi et, deċiża fit-28 ta' Frar 2007:

"b'relazzjoni ġuridika wieħed neċessarjament jifhem dak l-att jew pluralità t'atti konnessi li jimmiraw għall-produzzjoni t'effetti ġuridiċi fl-ambitu tad-drittijiet bejn żewġ soġġetti jew aktar."

Il-Qorti kompliet ukoll billi qalet:

"Huwa ferm evidenti minn natura u l-kontenut ta' dawn l-aggravji illi dak li jitqies primarju li jiġi investigat hi x-xorta ta' relazzjoni ġuridika bejn il-partijiet in kwantu minnha jrid imbagħad jirriżulta jekk l-appellanti kellux jitqies bħala l-legittimu kontradittur di fronte għas-soċjetà attriċi."

Fir-rigward tal-ewwel eċċezzjoni tagħhom illi Desiree Marie Rosso m'għandhiex interess ġuridiku fid-dgħajsa in kwistjoni, jirriżulta li fil-fatt fil-kuntratt ta' bejgħ fl-atti tan-Nutar Tonio Spiteri li permezz tiegħu giet mibjugħa d-dgħajsa in kwistjoni lil Hannibal Fishing Limited, il-konvenuta Mary Rose Rosso dehret ukoll għan-nom tal-minuri Desiree Marie Rosso u għaldaqstant ma jistax jingħad illi l-istess Desiree Marie Rosso m'għandhiex interess ġuridiku fid-dgħajsa in kwistjoni.

Fir-rigward tal-bqija tal-eċċezzjonijiet preliminari tal-konvenuta, l-istess konvenuta tikkonferma fin-nota ta' sottomissjonijiet tagħha li dawn ġew eżawriti fid-dawl tad-digriet ta' din il-Qorti diversament presjeduta datat 5 ta' Diċembru 2007 fejn Mary Rose Rosso giet maħtura bħala kuratriċi tal-assenti żewġha Albert Brian Rosso u għaldqastant il-Qorti sejra tastjeni milli tikkunsidra dawn l-eċċezzjonijiet tal-konvenuta.

Fil-mertu, il-konvenuta tgħid illi l-azzjoni odjerna hija *actio rei vindicatoria* iżda dan ma jirriżultax illi huwa minnu għaliex għalkemm fl-ewwel talba tagħhom l-atturi qegħdin jitolbu lill-Qorti ssib illi huma komproprjetarji tad-dgħajsa in kwistjoni, jirriżulta li huwa nieqes wieħed mill-elementi ta' din l-azzjoni u cioè li l-konvenut ikun jippossjedi l-ħaġa (Copperstone vs Grech et, deċiża mill-Prim Awla tal-Qorti Ċivili fl-14 ta' Diċembru 1951). F'dan il-każ jirriżulta li d-dgħajsa mertu tal-kawża nbiegħet lil u qiegħda fil-pussess ta' terzi u għaldaqstant ebda azzjoni ta' rivendika ma setgħet tiġi proposta mill-atturi.

Il-Qorti tirrileva li huwa minnu li l-ewwel talba tal-atturi mhijiex daqshekk ċara in kwantu li huma qegħdin jitolbu lill-Qorti tikkonferma li huma komproprjetarji tad-dgħasja meta mhumix qegħdin jattakkaw il-kuntratt ta' bejgħ li permezz tiegħu d-dgħajsa in kwistjoni nbiegħet lil terzi iżda qegħdin jitolbu biss li jiħallsu nofs ir-rikavat mill-bejgħ. Iżda huwa ċar illi l-azzjoni odjerna mhijiex dik *actio rei vindicatoria*. Minkejja dan, sabiex tirnexxi l-azzjoni tagħhom, l-atturi xorta waħda jridu jikkonvinċu lill-Qorti li din id-dagħjsa kienet tappartjeni lilhom flimkien ma' Albert Brian Rosso qabel inbiegħet.

Għaldaqstant il-kwistjoni bejn il-partijiet titratta bejgħ ta' mobbli peress illi l-mertu tal-kawża hija dgħajsa tas-sajd bl-aċċessorji tagħha li l-atturi jgħidu li xtraw sehem minnha u li hija meqjusa bħala mobbli ai termini tal-artikolu 314 tal-Kodiċi Ċivili. Il-Qorti tagħmel riferenza għall-artikolu 1347 tal-Kodiċi Ċivili li jgħid hekk:

"Il-bejgħ hu perfett bejn il-partijiet, u, kwantu għall-bejgiegħ, il-proprjetà tal-ħaġa tgħaddi għand ix-xerrej, malli jsir il-ftehim fuq il-ħaġa u fuq il-prezz, għalkemm il-ħaġa tkun għad ma gietx ikkunsinnata u lanqas ma jkun għad tħallas il-prezz; u minn dak il-ħin il-ħaġa nfisha tibqa' għar-riskju u għall-użu tax-xerrej."

Jirriżulta li l-kontestazzjoni bejn il-partijiet hija purament jekk l-atturi kienux komproprjetarji tad-dgħajsa flimkien ma' Rosso u għalhekk jispetta lill-atturi li jipprovaw dak li qegħdin jallegaw biex ikunu jistgħu jirnexxu fit-talbiet tagħhom, u cioè li huma kienu komproprjetarji ta' din id-dgħajsa u għalhekk għandhom jithallsu nofs ir-rikavat mill-bejgħ tagħha.

L-artikolu 1347 jitlob żewġ kundizzjonijiet biex il-bejgħ ta' mobbli jiġi meqjus konkluz: il-ftehim fuq l-oġġett u fuq il-prezz. Jekk dan jiġi pruvat allura l-bejgħ seħħ nonostante li l-konsenja tal-oġġett ma tkunx għadha saret. Fis-sentenza tal-Qorti tal-Appell Inferjuri fl-ismijiet A. Gatt Trading Ltd vs Summit Catering Service Ltd, deċiża fil-15 ta' Frar 2006 ingħad hekk:

"Wiehed necessarjament irid jitlaq mill-punt tad-definizzjoni ta' kuntratt ta' vendita li magħha applijat, b' sostenn għall-aggravju tagħha, is-socjetà appellanti. Mill-provvedimenti varji statwiti fl-istitut tal-bejgħ taht il-Kodici Civili tagħna (Artikolu 1346 et sequitur) jemani li l-bejgħ hu kuntratt konsenswali b' effett traslattiv, li jista' jkun immedjat u konsegwenti għas-semplici konsens, jew differit u dipendenti fuq xi event ulterjuri. Ad eżempju, l-ispeċifikazzjoni tal-genus (ara Kollez. Vol. XXV P I p 982), il-bejgħ ta' oġġetti li għandhom jigu pezati, enumerati jew mizurati (Artikolu 1348; Kollez. Vol. XXXII P III p 522), il-pagament tal-prezz intier fl-ipotesi ta' vendita "pactum rizervati domini" ("Noel Gruppetta nomine -vs- Joseph

Florian", Appell Civili, 29 ta' Jannar 1980) u l-bejgh suggett għall-kundizzjoni sospensiva bl-inseriment ta' pattijiet jew klawsoli specifici, ad exemplum il-patt salvo vista (ara Kollez. Vol. XX P I p 134);

Isegwi minn dan illi wiehed għaldaqstant jrid jara jekk fil-kaz partikulari jitrattax minn vendita vera u proprja jew minn xi ftehim preliminari fejn kien allura mistenni l-manifestazzjoni ulterjuri tal-volontà tal-partijiet jew ta' xi hadd fosthom, jew ukoll, il-kompiment ta' negozju guridiku successiv; ad ezempju, il-kuntratt definittiv ta' bejgh bil-hire purchase. Logikament, dan il-ftehim preliminari ma jista' jkollu ebda effett reali ghax altrimenti jkun hu stess ftehim definittiv;

Dan premiss, għall-fini ta' l-indagini diretta biex tigi individwata n-natura definittiva jew preliminari tal-ftehim, għal liema hi determinanti l-volontà tal-partijiet, jokkorri li l-Qorti tezamina l-kontenut fis-sens logiku u fil-kumplex tiegħu. Importanti però li jinghad mill-bidunett illi l-gudizzju li bih jigi accertat il-mument li fih jigi ritenut perfezzjonat il-process produttiv ta' l-effett traslattiv ma jiddependix mill-mera volontà tal-venditur imma mill-apprezzament oggettiv tal-fatti probatorji."

Għaldaqstant il-Qorti tirrelewa li kwistjoni bħal ma hija dik illi għandha quddiemha llum hi waħda ta' prova ta' fatt u kredibilità o meno tax-xhieda prodotta, ħafna drabi kontrastanti li tirrendi l-gudizzju aktar ardwu (Jean Paul Busuttil vs il-Bastiment 'Robbie' et, deċiża minn din il-Qorti diversament presjeduta fil-25 ta' April 2016).

Dwar l-apprezzament tal-provi prodotti, il-Qorti tagħmel referenza għas-sentenza mogħtija mill-Onorabbli Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) fl-ismijiet Joseph Tonna vs Philip Azzopardi deċiża nhar it-12 t'April 2007 fejn inghad hekk:

- (1) *Ibda biex ir-regola tradizzjonali tal-piż tal-provi timponi a kariku tal-parti li tallega fatt l-oneru li ġgib il-prova ta' l-eżistenza tiegħu. Tali oneru hu ugwalment spartit bejn il-kontendenti, sija fuq l-attur li jsostni l-fatti*

favorevoli li jikkostitwixxu l-bażi tad-dritt azzjonat minnu (actori incumbit probatio), sija fuq il-konvenut għas-sostenn tal-fatt miġjub minnu biex jikkontrasta il-pretiża ta' l-attur (reus in excipiendo fit actor). Ara Kollez. Vol. XLVI P I p 5;

- (2) *Fil-kors tal-kawża dan il-piż jista' joxxilla minn parti għall-oħra, għax, kif jingħad, "jista' jkun gie stabbilit fatt li juri prima facie li t-teżi ta' l-attur hija sostenuta" (Kollez. Vol. XXXVII P I p 577);*
- (3) *Il-ġudikant adit mill-meritu tal-każ hu tenut jiddeċiedi iuxta alligata et probata, u dan jimporta illi d-deċizzjoni tiegħu tiġi estratta unikament mill-allegazzjoni tal-partijiet. Jiġifieri, minn dawk iċ-ċirkustanzi tal-fatti dedotti għab-bażi tad-domanda jew ta' l-eċċezzjoni u l-provi offerti mill-partijiet. Jikkonsegwi illi d-dixxiplina tal-piż tal-provi ssir bażi tar-regola legali tal-ġudizzju in kwantu timponi fuq il-ġudikant il-konsiderazzjoni li l-fatt allegat mhuwix veru għax mhux ipprovat;*
- (4) *Il-valutazzjoni tal-provi hu fondat fuq il-prinċipju tal-konvinċiment liberu tal-ġudikant. Lilu hu mogħti l-poter diskrezzjonali ta' l-apprezzament tar-riżultanzi probatorji u allura hu liberu li jibbaża l-konvinċiment tiegħu minn dawk il-provi li hu jidhirlu li huma l-aktar attendibbli u idoneji għall-formazzjoni tal-konvinċiment tiegħu. Naturalment dik id-diskrezzjoni tiegħu hi soġġetta għal dak il-limitu legali impost fuqu mill-Artikolu 218 tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili li jrid li fis-sentenza tingħata motivazzjoni raġonata li tikkonsenti l-kontroll tal-ħsieb loġiku segwit fuq appell interpost mis-sentenza. Motivazzjoni din, li jekk jinstab li tirrispondi mal-loġika u r-razzjonalità, kif ukoll koerenti ma' l-elementi utilizzati allura skond ġurisprudenza konkordi, ma tiġix disturbata minn Qorti ta' revizzjoni. Ara, b' ezempju, Kollez. Vol. XXIV P I p 104;*

Kif qalet din il-Qorti diversament presjeduta fil-kawża fl-ismijiet George Bugeja vs Joseph Meilaq, deċiża fit-30 t' Ottubru 2003:

"Fil-kamp ċivili għal dak li hu apprezzament tal-provi, il-kriterju ma huwiex dak jekk il-ġudikant assolutament jemminx l-ispjegazzjonijiet forniti lilu, imma jekk dawn l-istess spjegazzjonijiet humiex, fiċ-ċirkostanzi żvarjati tal-ħajja, verosimili. Dan fuq il-bilanċ tal-probabilitajiet, sostrat bażiku ta' azzjoni ċivili, in kwantu huma dawn, flimkien mal-proponderanza tal-provi, ġeneralment bastanti għall-konvinciment. Għax kif inhu paċifikament akkolt, iċ-ċertezza morali hi ndotta mill-preponderanza tal-probabilitajiet. Dan għad-differenza ta' dak li japplika fil-kamp kriminali fejn il-ħtija trid tirriżulta mingħajr ma tħalli dubju raġjonevoli. Kif kompli jingħad fl-imsemmija kawża "Farrugia vs Farrugia", "mhux kwalunkwe tip ta' konflitt għandu jħalli lill-Qorti f'dak l-istat ta' perplessità li minħabba fih ma tkunx tista' tiddeċiedi b'kuxjenza kwieta u jkollha taqa' fuq ir-regola ta' "in dubio pro reo"".

Il-konflitt tal-provi huwa ħaġa li l-Qrati jridu min dejjem ikunu lesti għaliha. Il-Qorti għandha teżamina jekk xi waħda miż-żewġ verżjonijiet, fid-dawl tas-soliti kriterji tal-kredibilità u speċjalment dawk tal-konsistenza u verosimiljanza, għandhiex verżjoni teskludi lill-oħra, anke fuq bilanċ ta' probabilitajiet, u tal-preponderanza tal-provi, għaliex dawn, f'kawżi ċivili huma ġeneralment suffiċjenti għall-konvinciment tal-ġudikant (Farrugia vs Farrugia, deċiża minn din il-Qorti fl-24 ta' Novembru 1966).

Ukoll kif ingħad mill-Qorti tal-Appell Inferjuri fis-sentenza tagħha fl-ismijiet Carmelo Saydon vs Anthony Bonavia, deċiża fl-4 ta' Ottubru 2010:

"Tibqa' esiġenza tad-dritt probatorju li tqiegħed a karigu ta' min jallega fatt illi jġib 'il quddiem prova domonstrattiva tiegħu għall-konvinciment tal-ġudikant."

Il-Qorti, wara li fliet bir-reqqa l-provi prodotti u d-depożizzjonijiet tal-partijiet u x-xhieda mressqa minnhom, ma ssibx illi l-atturi rnexxilhom iressqu provi sodisfaċjenti li juru

mqar fuq bażi ta' probabbiltà li huma kienu komproprjetarji ta' din id-dgħajsa.

L-atturi kellhom jipprovaw mqar fi grad li trid il-ligi u cioè dik tal-probabbiltà billi jgibu prova rassikuranti, soda u sodisfaċenti għall-konvinciment ta' din il-Qorti li huma xtraw id-dgħajsa in kwistjoni, xi haġa li ma rnexxilhomx jagħmlu. Ma tressaq ebda xhud jew prova dokumentarja li turi li din id-dgħajsa jew il-liċenzji relatati magħha qatt kienu jgħajtu lill-atturi.

Dan qiegħed jingħad minkejja li l-Qorti ma taqbilx mal-konvenuta meta fis-sottomissjonijiet tagħha tagħmel riferenza għall-ewwel darba għall-Att dwar il-Bastimenti Merkantili (Kap. 234 tal-Liġijiet ta' Malta) speċifikament artikolu 32(1) tal-Att illi jgħid illi bastiment reġistrat jew sehem fih għandu jiġi trasferit b'att ta' bejgħ. Dan il-punt tqajjem mill-konvenuta biss finnota ta' sottomissjonijiet tagħha u in kwantu li d-dgħajsa in kwistjoni jista' jkun illi hija eliġibbli biex tkun regolata mir-Regolamenti dwar Bastimenti Żgħar (Legislazzjoni sussidjarja 499.52), peress illi ma tressqet ebda prova li d-dgħajsa in kwistjoni neċessarjament setgħet tiġi trasferita biss b'att ta' bejgħ skont artikolu 32(1) tal-Att Dwar il-Bastimenti Merkantili msemmi, il-Qorti ma tqisx illi n-nuqqas ta' att ta' bejgħ hija prova sodisfaċenti. Izda minkejja li ma ġiex pruvat illi kien neċessarju li t-trasferiment isir b'att ta' bejgħ, ma jfissirx illi l-Qorti ma qisix il-fatt illi ma tressaq ebda dokument ufficijali li jgħajjat lill-atturi, la dokument relatat mad-dgħajsa u lanqas mal-liċenzji tagħha.

Fir-rigward tal-fatt illi l-konvenuta, Tony Azzopardi għan-nom ta' Hannibal Fishing Limited u n-Nutar Spiteri qablu li nofs irrikavat tal-bejgħ jinżamm għand in-nutar minħabba xi pretensjonijiet li kien hemm fuq id-dgħajsa, fil-fehma tal-Qorti, din kienet sempliciment deċizzjoni prudenti li kellha tittiehed fiċ-ċirkostanzi meta l-partijiet kienu kollha konsapevoli li l-atturi kienu qegħdin jivvantaw drittijiet fuq din id-dagħjsa. Il-Qorti ma ssibx illi l-fatt illi ġie deċiż illi jinżamm nofs irrikavat tal-bejgħ min nutar neċessarjament ifisser illi l-partijiet kienu qegħdin jaqblu li l-atturi kienu komproprjetarji tad-dgħajsa,

iżda biss illi s-somma għandha tinzamm għand in-nutar sakemm il-vertenza tiġi deċiża mill-Qorti.

Kif diġà ngħad, ebda dokumentazzjoni eżebita ma tindika li l-atturi għandhom sehem minn din id-dgħajsa. Il-fatt waħdu li ġieli ħallsu għall-affarijiet bħal ma huwa *fuel* ma jfissirx illi huma neċessarjament kienu komproprjetarji tad-dgħajsa ma' Rosso. Joseph Zahra għan-nom tal-Koperattiva Nazzjoni tas-Sajd Limited jikkonferma li huma ma jinteressahomx min huwa sid id-dgħajsa iżda li sempliciment li jithallsu tal-*fuel* u għaldaqstant sempliċi ittra mingħand il-koperattiva lill-attur li tindirizzah bħala wieħed mis-sidien tad-dgħajsa mhux biżżejjed sabiex jikkonvinċu l-Qorti dwar il-pretensjonijiet tagħhom. Fil-fatt, Joseph Zahra jikkonferma li l-ittra ġiet indirizzata lill-attur bħala s-sid għaliex huwa assumu li kien is-sid u mhux għax kien jaf bħala stat ta' fatt. Lanqas ma hija prova konklussiva li l-attur kien ġieli jiffirma bħala l-kaptan tad-dgħajsa.

Il-Qorti kkunsidrat ukoll illi rinfacċjati b'kont ta' *fuel* tad-dgħajsa u proceduri ġudizzjarji sabiex jithallas l-ammont dovut lill-koperattiva msemmija għal dan il-*fuel*, l-atturi qatt ma ħallsu minkejja li jgħidu li huma kienu komproprjetarji tad-dgħajsa.

Lanqas ma ġie spjegat mill-atturi għalfejn dgħajsa li skont huma tappartjeni lilhom bi sħab ma' Rosso ma ħarġitx aktar għas-sajd wara li ġie nieqes Rosso. Huma jgħidu li lanqas biss tkellmu mal-konvenuta dwarha sakemm saru jafu li ser tinbiegħ lil terzi. Fl-affidavit tiegħu l-attur isemmi diversi persuni li skont huwa kienu jafu li kolloxx li kellu x'jaqsam mad-dgħajsa kien jitmexxa nofs bin-nofs bejn l-atturi u Rosso iżda ma tressqu ebda xhieda li jikkonfermaw dan.

Minkejja li l-attriċi tixhed illi Dottor Anthony Gruppetta, dak iż-żmien għan-nom tat-Taqsima għall-Konservazzjoni u Kontroll tas-Sajd, kien qalilha li huwa kien jaf illi hija u żewġha kienu komproprjetarji tad-dgħajsa flimkien ma' Rosso, meta xehed quddiem l-Assistant Ġudizzjaru, Dottor Gruppetta ma qalx hekk, u fil-fatt ikkonferma l-kontenut tal-ittra tiegħu eżebita mill-konvenuta a fol. 144 tal-proċess fejn iddikjara li Albert

Brian Rosso kien l-unika sid ta' din id-dgħajsa skont ir-records tagħhom. Fil-fatt kemm il-liċenzji li kienet attrezzata bihom id-dgħajsa u kemm id-dgħajsa nnifisha kienu rreġistrati mal-awtoritajiet f'isem Albert Brian Rosso biss, kif anke kkonferma Paul Magro, rappreżentant ta' Transport Malta.

Filwaqt illi l-attriċi tgħid illi hija kienet tieġu ħsieb ħafna mix-xogħol ta' karti, kontijiet, ċekkijiet, pagamenti u rċevuti, kif ukoll illi hija kienet tirranġa ma' Rosso dwar l-ispejjeż u dħul, ma gie ppreżentat ebda rendikont ta' dan kollu. Lilian Bugeja tgħid ukoll illi n-Nutar Spiteri kien tahom parir sabiex id-dgħajsa ma tigix reġistrata f'isimhom iżda l-Qorti ssibha diffiċli sabiex temmen li nutar kien ser jagħti dan il-parir meta skont l-atturi huma kellhom sehem f'din id-dgħajsa u n-nutar allegatament kien jaf dwar dan.

L-atturi jgħidu li huma kienu xtraw nofs din id-dgħajsa mingħand ċertu Sebastiano Lupo, iżda dan Lupo mhux talli ma tressaqx bħala xhud, talli d-dokumentazzjoni kollha li tikkonċerna kull transazzjoni li saret miegħu mill-atturi u Rosso hija konfliġġenti għall-aħħar. Dan qiegħed jingħad in vista tas-segwenti. Filwaqt illi l-konvenuta ssostni li żewġha l-ewwel kien xtara nofs id-dgħajsa in kwistjoni flimkien ma' dan Sebastiano Lupo, u imbagħad Lupo biegh is-sehem tiegħu lil Rosso biex b'hekk Rosso sar l-uniku sid tad-dgħajsa, jirriżulta mill-kuntratti esibiti minn Paul Magro rappreżentant ta' Transport Malta, li din id-dgħajsa inxtrat minn Rosso fl-intier tagħha fis-sena 2003 mingħand Sebastiano Lupo li kien qiegħed jidher fuq il-kuntratt għan-nom ta' ċertu Klapproth Heike. Minn imkien ma jirriżulta li dan Lupo qatt kellu xi sehem f'din id-dgħajsa. Gew anke esibiti l-kuntratti li permezz tagħhom giet akkwistata d-dgħajsa minn Lupo dejjem għan-nom ta' Klapproth Heike. L-atturi jgħidu wkoll illi xtraw sehemhom f'din id-dgħajsa mingħand Lupo iżda ma jirriżultax illi d-dgħajsa qatt kienet tappartjeni lilu u fi kwalunkwe każ il-kuntratti eżebiti juru li fil-fatt inxtrat fl-intier tagħha minn Rosso.

Minkejja li l-atturi eżebew dikjarazzjoni li huma jgħidu li giet iffirmata minn dan Sebastiano Lupo għan-nom ta' Klapproth Heike, fejn Lupo ddikjara li rċieva l-ammont ta' Lm27,000

mingħand l-atturi għall-bejgħ ta' nofs indiviż tad-dgħajsa in kwistjoni kif ukoll għat-tagħmir tal-istess dgħajsa, il-konvenuta esebiet ukoll kopja ta' rċevuta allegatament ffirmata wkoll minn Lupo, datata 6 ta' Ottubru 2006, fejn huwa ddikjara li kien qiegħed jaċċetta l-ammont ta' Lm5000 mingħand il-konvenuta *in full and final settlement* tal-bejgħ tad-dgħajsa in kwistjoni u li m'għandu ebda pretensjonijiet kontra Rosso u jew l-eredi tiegħu.

L-atturi ma tawx spjegazzjoni sodisfaċenti dwar għalfejn skont huma l-aħħar pagament tad-dgħajsa lil Sebastiano Lupo kien f'Mejju tal-2005 (kif iddikjara dan Lupo stess fl-iskrittura tas-26 ta' Ottubru 2005) iżda huma ma għamlux it-trasferiment tad-dgħajsa sa meta ġie nieqes Rosso f' Ottubru tal-2005. Altru milli kien hemm biżżejjed żmien sabiex isir it-trasferiment iżda kif jikkonferma n-Nutar Spiteri għal xi raġuni dan it-trasferiment qatt ma sar.

Il-Qorti tqis ukoll b'nuqqas ta' spjegazzjoni sodisfaċenti l-iskritturi datata 25 ta' Frar 2005 a fol. 36 tal-proċess li permezz tagħha Rosso iddikjara li kien irċieva mingħand l-atturi is-somma ta' LM7000 akkont tal-prezz ta' LM27,000 ta' nofs indiviż tad-dgħajsa. Hawnhekk ukoll donnhom l-atturi mhumix ċari fil-pretensjonijiet tagħhom in kwantu li jekk huma xtraw is-sehem ta' nofs indiviż mid-dgħajsa mingħand Lupo għalfejn tħallas l-ammont ta' Lm7000 lil Rosso li imbagħad skont huma għadda l-flus lill-Lupo?

Jibqa' l-fatt illi kien x'kien in-negozju x'aktarx moħbi ta' bejn l-atturi, Lupo u Rosso, l-atturi naqsu milli jikkonvinċu lill-Qorti illi huma komproprjetarji tad-dgħajsa in kwantu li la x-xhieda tal-partijiet mhijiex ċara u fil-fehma tal-Qorti lanqas kredibbli, il-Qorti ikollha tistrieħ fuq il-kuntratti eżebiti li jikkonfermaw li mis-sena 2003 d-dgħajsa kienet tappartjeni fl-intier tagħha lill-Rosso u allura l-prova li riedu jressqu l-atturi kellha tkun illi d-dgħajsa nxtrat mingħand Rosso u li l-flus tħallsu lilu u mhux lil Lupo li kif diġà ngħad ma kellu ebda sehem f'din id-dgħajsa. Kwalunkwe somma flus li seta' rċieva Lupo mingħand l-atturi ċertament illi qatt ma seta' jkun għall-bejgħ ta' din id-dgħajsa li fi kwalunkwe każ qatt ma jirriżulta li kienet tappartjeni lilu (għaliex kif diġà ngħad jirriżulta li fil-fatt din id-dgħajsa kienet

tappartjeni lill-Klapproth Heike u mhux lil Lupo li kien qiegħed jaġixxi f'isimha.) In-negozju li kien għaddej bejnithom certament illi ma kienx għall-bejgħ ta' din id-dgħajsa.

Il-Qorti tithasseb wkoll bil-kopja tal-irċevuta datata 25 ta' Frar 2005 li permezz tagħha Sebastiano Lupo ddikjara li huwa kien qiegħed jirċievi mingħand Rosso l-ammont ta' Lm7000 akkont tal-prezz ta' Lm32,000 għall-bejgħ ta' nofs indiviż tad-dgħajsa u li Rosso kien qiegħed jobbliga ruħu li jhallas il-bqija tal-prezz sat-30 ta' Settembru 2005 meta Rosso kien fil-fatt xtara din id-dgħajsa fl-2003 u bil-prezz dikjarat ta' Lm17,000. L-istess jingħad b'riferenza għax-xhieda ta' Publio Rosso, hu Albert Brian Rosso, li jgħid illi Lupo qallu li kien biegħ id-dgħajsa lil Rosso għall-Lm32,000 meta jirriżulta li din kienet fil-fatt inbiegħet għall-Lm17,000 sentejn qabel permezz ta' kuntratt pubbliku fejn gie dikjarat li l-flus ġew imħallsa lis-sid precedenti. Certament illi xi negozju kien hemm għaddej bejn Lupo u Albert Rosso iżda l-atturi ma rnexxilhomx jipruvaw illi b'daqshekk huma fil-fatt akkwistaw sehem fid-dgħajsa in kwistjoni.

Mary Rose Rosso ukoll tikkonferma li d-dgħajsa in kwistjoni inxtrat minn żewgħa bi sħab ma' Sebastiano Lupo iżda mill-kontro eżami tagħha huwa ċar illi l-konvenuta ma tafx eżatt xi ftehim kellu żewgħa dwar din id-dgħajsa la ma' Lupo u lanqas mal-atturi.

Minkejja li mill-provi jirriżulta li l-atturi kienu ottjenew self mill-bank sabiex jakkwistaw dgħajsa, minn imkien ma jirriżulta li dawn il-flus effettivament intużaw sabiex huma jixtru nofs indiviż tad-dgħajsa in kwistjoni. Fil-fatt, minkejja li jirriżulta li l-atturi ħallsu lill-Lupo l-ammont ta' LM7000, dan il-pagament ma sarx mis-self imsemmi iżda minn kont bankjaru ieħor li kien jappartjeni lill-atturi. In kontro eżami, Emanuel Busuttil li kien l-impjegat tal-bank li pproċessa s-self tal-atturi jgħid illi dan is-self seta' ntuża għall-kwalunkwe ħaġa għaliex il-bank ma talabx kopja tal-irċevuta.

Finalment, il-Qorti tqis ix-xhieda tan-Nutar m'hijiex ta' ghajnuna. Huwa jikkonferma li kien indeċiż dwar jekk għandux jippublika l-kuntratt ta' bejgħ tad-dgħajsa lil Hannibal Fishing

Limited għaliex *'kellu diversi riċevuti fuq l-istess bastiment'*¹. Huwa jsemmi wkoll skritturi li saru qabel iżda xejn minn dan ma ġie eżebit. In-nutar Spiteri jikkonferma li l-intenzjoni tal-atturi u Rosso kienet illi ssir skrittura sabiex l-atturi jakkwistaw nofs id-dgħajsa iżda din l-iskrittura qatt ma saret u li huwa m'għandux aktar informazzjoni dwar il-flus li setgħu tħallsu mill-atturi ħlief għall-ammont ta' Lm7000 li tħallsu quddiemu. Ma ġewx eżebiti ebda riċevuti oħra fir-rigward tal-bqija tal-ammont ħlief id-dikjarazzjoni ta' Lupu f'Ottubru tal-2006 li mhijiex kredibbli in kwantu li kif diġa ngħad hija kontradetta minn skrittura oħra tiegħu stess li hija datata biss ftit granet qabel u li tgħid illi huwa riċieva l-ammont kollu dovut lilu għall-bejgħ tad-dgħajsa mingħand il-konvenuta.

In-nutar jikkonferma li huwa kellu jipprepara kuntratt għall-bejgħ ta' nofs id-dgħajsa iżda effettivament dan il-kuntratt qatt ma sar. Il-kuntratt ta' self mal-bank ġie ppublikat fit-28 ta' Marzu 2005 u allura mhuwiex kredibbli li sa Ottubru 2005 meta ġie nieqes Rosso il-kuntratt ma laħqux għamluh. Minkejja li in kontro eżami l-attur anke jgħid illi kienu ffirmaw karta bil-miktub quddiem in-nutar illi huma kienu xtraw nofs id-dgħajsa, kif ikkonferma n-nutar stess din l-iskrittura qatt ma saret u fil-fatt ma ġie esibit ebda dokument f'dan is-sens.

Fi kwalunkwe każ, galadarba l-atturi u Rosso kienu miftehmin man-nutar illi kellha ssir skrittura għat-trasferiment tad-dgħajsa li fil-fatt qatt ma saret, mela l-bejgħ effettivament żgur ma kienx sar għaliex il-partijiet riedu li tkun din l-iskrittura li tipperfezzjona l-bejgħ. Fil-fatt in-nutar Spiteri jikkonferma li l-attur kien qallu li t-trasferiment għandu jsir wara li jsir il-ħlas kollu. L-attur stess jgħid li ma laħaqx sar it-trasferiment qabel ġie nieqes Rosso iżda din l-ispjegazzjoni m'hijiex verosimili l-ewwelnett għaliex skont hu kien ilu xhur li ħallas l-ammont kollu lil dan Lupu iżda aktar minn hekk, jekk skont l-atturi d-dgħajsa inxtrat mingħand Lupu, il-fatt illi ġie nieqes Rosso ma kienx iwaqqafhom milli jagħmlu t-trasferiment kieku din id-dgħajsa kienet vera tappartjeni lil Lupu.

¹ Xhieda a fol. 185 tal-proċess

In-nutar jgħid illi kien ħa l-impressjoni li Lupo kien filfatt *'kreditur li kien bieghu l-bastiment milli nista nifhem jien u kien baqgħalu jagħtih xi flus'*.² Jekk il-partijiet kellhom xi arrangamenti ta' self bejniethom liema arrangamenti huma ma jridux illi joħroġ fil-beraħ, ma jistgħux l-atturi jippretendu li jigu quddiem il-Qorti sabiex issolvilhom il-problemi ta' bejnithom hi, speċjalment meta l-Qorti ma hi tal-fehma li l-verità kollha ma hrgitx.

Kienet x'kienet ir-raġuni li għaddew il-flus bejn l-atturi u Lupo, jibqa' l-fatt illi ma giex pruvat l-bejgħ qatt gie pperfezzjonat bejn l-atturi u Lupo jew Rosso b'mod illi nofs id-dgħajsa effettivament giet mibjugħa lill-atturi. Għaldaqstant, la darba ma jirrizultax pruvat illi sar ebda bejgħ tad-dgħajsa tas-sajd lill-atturi, it-talbiet tal-atturi huma kollha infondati fil-fatt u fid-dritt.

Għalhekk u għal dawn ir-raġunijiet, il-Qorti, filwaqt illi tiċhad l-ewwel eċċezzjoni preliminari tal-konvenuta u tastjeni milli tieħu konjizzjoni tat-tieni eċċezzjoni preliminari tagħha, qeghda taqta' u tiddeciedi billi tiċhad it-talbiet tal-atturi bl-ispejjeż kontra tagħhom.

IMHALLEF

DEP/REG

² Xhieda a fol. 186